

MV716K Právní aspekty živnostenského podnikání

9. 10. 2019

Živnostenské oprávnění

JUDr. David Hejč, Ph.D.

Teoretická východiska

- postoj státu ke stanovení podmínek – přístupový režim k podnikatelským oprávněním
- míra ingerence státu – 2 přístupy/koncepce:
  - **reglementační**
    - silnější vliv státu
    - přesné a poměrně přísné podmínky, které je nutno prokazovat a pro vznik oprávnění se posuzuje jejich splnění
    - kontrola
  - **liberalizační**
    - minimalizace ingerence státu
    - minimální podmínky, prokazování jejich splnění se nevyžaduje
    - počítá se s působením pravidel tržního mechanismu

Právní úprava živnostenské správy

Čl. 2 odst. 3 a 4 Ústavy; čl. 2 odst. 2 a 3 Listiny; čl. 4 Listiny

Čl.26 Listiny

(1) Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

(2) Zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností.

Čl.44 Listiny

Zákon může právo na podnikání a jinou hospodářskou činnost omezit soudcům, prokurátorům, zaměstnancům státní správy a územní samosprávy ve funkcích, které určí, příslušníkům bezpečnostních sborů a příslušníkům ozbrojených sil.

- srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 24/17

Právní úprava živnostenské správy

Zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

- vymezuje podmínky pro podnikání – vznik, změna a zánik živnostenských oprávnění
- úprava výkon kontroly nad dodržováním předmětných podmínek, resp. nad vlastním živnostenským podnikáním a správně-právní odpovědnost

Zákon 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech

- organizace živnostenské správy (působnost a pravomoc živnostenských úřadů)

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb.

- obsahové náplně jednotlivých živností

Správní řád

- obecná procení právní úprava

Živnostenský zákon

- má povahu správně-právního předpisu – povaha právních vztahů:
  - mezi správními orgány a subjekty ucházejícími se o živ. podnikání nebo jej provozující
  - nerovnost vztahů
  - hmotněprávní a procesněprávní vztahy
  - týkají se oprávnění k živnostenskému podnikání

Pozitivní vymezení

- Živnostenské podnikání – živnost (§ 2) – *kumulativně*
  - činnost soustavná
  - provozovaná samostatně, vlastním jménem na vlastní odpovědnost
  - za účelem dosažení zisku

požadavek souladu takové činnosti s podmínkami stanovenými živ. zákonem – soulad s veřejnými zájmy

Negativní vymezení

- Živnostenské podnikání není (§ 3):
  - činnosti, které sice jinak vyhovují pozitivnímu vymezení jsou z režimu zákona ex lege vyloučeny – taxativní výčet

Živností se rozumí taková podnikatelská činnost, která není vyloučena z působnosti živnostenského zákona.

Živností NENÍ (§3)

- provozování činnosti vyhrazené zákonem státu nebo určené PO (tzv. státní monopoly) – dříve poštovní služby
- využívání výsledků duševní tvůrčí činnosti, chráněných zvl. zákony, jejich původci nebo autory – např. činnost hudebních skupin a kapel
- výkon kolektivní správy práva autorského a práv souvisejících s právem autorským podle zvláštního právního předpisu
- restaurování kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi
- provádění archeologických výzkumů
- další činnost v rozsahu regulovaném dle zvláštních zákonů (včetně tzv. svobodných povolání) ...

Živností NENÍ (§3)

- výkon povolání regulovaný zvláštními zákony (mnohdy souvisejícími s profesními komorami) , tj. činnost
  - lékařů, zubních lékařů a farmaceutů, nelékařských zdravotnických pracovníků
  - veterinárních lékařů, dalších veterinárních pracovníků
  - advokátů, notářů, patentových zástupců a soudních exekutorů
  - znalců a tlumočnicků
  - auditorů a daňových poradců
  - burzovních dohodců
  - zprostředkovatelů a rozhodců, mediátorů (dle Z o mediaci)
  - úředně oprávněných zeměměřických inženýrů
  - autorizovaných architektů, aut. ing. činných ve výstavbě a aut. inspektorů
  - auditorů bezpečnosti pozemních komunikací

Živností NENÍ (§3)

- další činnost v rozsahu regulovaném dle zvláštních zákonů, např.
  - spektrum specifických finančních služeb (činnost bank, pojišťoven, obchodníků s CP)
  - pořádání loterií a jiných podobných her
  - hornická činnost
  - výroba a distribuce elektřiny a plynu
  - námořní doprava a rybolov, drážní doprava
  - výkon inspekce práce, zprostředkování zaměstnání
  - výchova a vzdělávání ve školách, předškolních a školských zařízeních zařazených do rejstříku škol a školských zařízení, vzdělávání v bakalářských, magisterských a doktorských studijních programech a programech celoživotního vzdělávání
  - provozování letišť
  - poskytování zdravotních služeb, provozování pohřebišť
  - archivnictví

Subjekty oprávněné provozovat živnost

- vůči nim je vykonávána veřejná správa
- fyzické i právnické osoby (podmínky musí splňovat odpovědný zástupce)
- Odpovědný zástupce
  - je FO, která je ustanovená podnikatelem – je k podnikateli ve smluvním vztahu
  - odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů - „navenek“ však stále odpovídá podnikatel
  - povinen a současně oprávněn usměrňovat činnost pracovníků podnikatele a upozorňovat řídicí orgány podnikatelského subjektu na zjištěné nedostatky a navrhopvat či činit opatření k jejich odstranění – „odborný garant“
  - obligatorně u PO a FO, pokud sami nesplňují podmínky, jinak fakultativně

Subjekty oprávněné provozovat živnost

- zahraniční fyzické nebo právnické osoby
  - provozují živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba, pokud ze zákona nevyplývá něco jiného.
  - zahraniční fyzická osoba musí k ohlášení živnosti a k žádosti o koncesi doložit doklad prokazující udělení víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu. – neplatí pro členské státy EU
  - FO, které byla udělena mezinárodní ochrana, a její rodinní příslušníci – stejné podmínky jako občan ČR

Počty podnikatelů dle občanství podnikajících v České republice

- Období: stav k 30. 6. 2018
- Celkem cizinců: **88814**

- např.:
- Slovensko: **17150**
- Vietnam: **21500**
- Ukrajina: **21830**
- Německo: **3257**
- Vánoční ostrov: **1**

Rozdělení živností

Podle rozdílů v přístupovém režimu k oprávnění:

- **Ohlašovací**
  - volná
  - řemeslné
  - vázané
- **Koncesované**
- obsahově lze dělit na obchodní, výrobní a poskytující služby (orientační význam)
- **nařízení vlády č. 278/2008 Sb.**

Dle způsobu vzniku

Ohlašovací živnosti

- Vznikají na základě akceptovaného aktu ohlášení živnosti

Dle požadavků

- Volné
- Řemeslné
- Vázané

Koncesované živnosti

- Vznikají na základě konstitutivního rozhodnutí příslušného ŽÚ o udělení koncese

Živnosti volné

- 5. Chov zvířat a jejich výcvik (s výjimkou živočišné výroby)
- 8. Pěstitelské pálení
- 10. Výroba textilií, textilních výrobků, oděvů a oděvních doplňků
- 34. Výroba, vývoj, projektování, zkoušky, instalace, údržba, opravy, modifikace a konstrukční změny letadel, motorů letadel, vrtulí, letadlových částí a zařízení a leteckých pozemních zařízení
- 45. Přípravné a dokončovací stavební práce, specializované stavební činnosti
- 47. Zprostředkování obchodu a služeb
- 48. Velkoobchod a maloobchod
- 49. Zastavárenská činnost a maloobchod s použitým zbožím
- 50. Údržba motorových vozidel a jejich příslušenství
- 55. Ubytovací služby
- 58. Realitní činnost, správa a údržba nemovitostí
- 60. Poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků
- 69. Překladatelská a tlumočnická činnost
- 75. Praní pro domácnost, žehlení, opravy a údržba oděvů, bytového textilu a osobního zboží
- 76. Poskytování technických služeb
- 77. Opravy a údržba potřeb pro domácnost, předmětů kulturní povahy, výrobků jemné mechaniky, optických přístrojů a měřidel
- 78. Poskytování služeb osobního charakteru a pro osobní hygienu
- 79. Poskytování služeb pro rodinu a domácnost
- 80. **Výroba, obchod a služby jinde nezařazené**

Pěstitelské pálení

Výroba ovocných destilátů pro pěstitele ovoce v pěstitelských pálenicích.

Výroba, obchod a služby jinde nezařazené

Výroba, obchod a služby v oblastech, které nejsou předmětem jinde nezařazené živností koncesovaných, vázaných a řemeslných, ani nespádají pod jinou činnost uvedenou v příloze č. 4 k zákonu č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Živnosti řemeslné

Řeznictví a uzenářství	Hodinářství	a nádob na plyny
Mlékárenství	Zlatnictví a klenotnictví	Montáž, opravy, revize a
Mlynářství	Truhlářství, podlahářství	zkoušky zdvihacích zařízení
Pekařství, cukrářství	Výroba a opravy hud. nástrojů	Izolátérství
Pivovarnictví a sladovnictví	Opravy ostatních dopravních	Malířství, lakýrnictví,
Zpracování kůží a kožešin	prostředků a pracovních	natěračství
Aplikace, výroba a opravy	strojů	Pokrývačství, tesařství
ortopedické obuvi	Zednictví	Klempířství a oprava
Broušení a leptání skla	Montáž, opravy, revize a	karoserií
Zpracování gumárenských	zkoušky elektrických	Kamnářství
směsí	zařízení	Opravy silničních vozidel
Zpracování kamene	Montáž, opravy a	Holičství, kadeřnictví
Slévárenství, modelářství	rekonstrukce chladicích	Barvení a chemická úprava
Kovářství, podkovářství	zařízení a tepelných	textilií
Obráběčství	čerpadel	Čištění a praní textilu a
Zámečnictví, nástrojářství	Vodoinstalátérství, topenářství	oděvů
Galvanizérství, smaltérství	Montáž, opravy, revize a	Kominictví
Výroba, instalace, opravy el.	zkoušky plyn. zařiz. a plnění	Hostinská činnost
strojů a přístrojů, el. a	nádob plyny	Kosmetické služby
telekomunikačních zařízení	Montáž, opravy, revize a	Pedikúra, manikúra
	zkoušky tlakových zařízení	

Hostinská činnost

Činnosti spočívající v přípravě a prodeji pokrmů a nápojů k bezprostřední spotřebě v provozovně, v níž jsou prodávány.

V rámci živnosti je možno poskytovat ubytování ve všech ubytovacích zařízeních (například hotel, motel, kemp, ubytovna) a v bytových domech, rodinných domech nebo ve stavbách pro rodinnou rekreaci. Pokud zůstane zachována povaha živnosti, lze provádět prodej pomocí automatů (nápojové, občerstvovací), doplňkový prodej (například tabákové výrobky, upomínkové předměty, základní hygienické potřeby), prodej pokrmů a nápojů přes ulici, půjčování novin a časopisů, půjčování stolních společenských her (například karty, šachy), provozování her (například kulečnick, bowling).

Hostinská činnost

Činnosti spočívající v přípravě a prodeji pokrmů a nápojů k bezprostřední spotřebě v provozovně, v níž jsou prodávány.

V rámci živnosti je možno poskytovat ubytování ve všech ubytovacích zařízeních (například hotel, motel, kemp, ubytovna) a v bytových domech, rodinných domech nebo ve stavebách pro rodinnou rekreaci. Pokud zůstane zachována povaha živnosti, lze provádět prodej pomocí automatů (nápojové, občerstvovací), doplňkový prodej (například tabákové výrobky, upomínkové předměty, základní hygienické potřeby), prodej pokrmů a nápojů přes ulici, půjčování novin a časopisů, půjčování stolních společenských her (například karty, šachy), provozování her (například kulečnick, bowling).

Živnosti vázané

Diagnostická, zkušební a poradenská činnost v ochraně rostlin a ošetřování rostlin, rostlinných produktů, objektů a půdy proti škodlivým organismům
přípravky na ochranu rostlin nebo biocidními přípravky

Geologické práce

Zpracování tabáku a výroba tabákových výrobků

Výroba a zpracování paliv a maziv

Výroba nebezpečných chem. látek a nebezp. chemických přípravků a prodej chemických látek a chemických přípravků klasifikovaných jako vysoce toxické a toxické

...

Oční optika

Podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady

Projektová činnost ve výstavbě

Provádění staveb, jejich změn a odstraňování

Nákup a prodej kulturních památek nebo předmětů kulturní hodnoty.

Obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy

Činnost účetních poradců, vedení účetnictví, vedení daňové evidence

...

Průvodcovská činnost horská

Vodní záchrannářská služba

...

Péče o dítě do tří let věku v denním režimu

Psychologické poradenství a diagnostika

...

Provozování solárií

Průvodcovská činnost horská

Činnost horského průvodce spočívá v organizování a provádění jednotlivců nebo skupin v horském prostředí, s výjimkou oblastí ledovců, skal, kaňoningu a všech dalších terénů, v nichž postup vyžaduje použití horolezecké techniky, horolezeckých pomůcek a materiálu (zejména stoupacích želez, cepínů, lan, jisticích prostředků), kdy v zasněžených horských terénech je provádění možné pouze ve zvlněných terénech severského typu a je vyloučena realizace jakýchkoli lyžařských, skialpinistických a obdobných činností, s výjimkou chůze na sněžnicích po značených turistických cestách.

Činnost horského vůdce, kterou je organizování a provádění jednotlivců nebo skupin ve vysokohorském prostředí, včetně ledovců, při skalním lezení a horolezectví na zajištěných cestách, umělých lezeckých stěnách, při skialpinistických túrách, vedení a organizování vysokohorských expedic, včetně zajišťování bezpečnosti.

V rámci živnosti je možno uskutečňovat činnost informační, půjčování lezecké, horolezecké, skialpinistické a obdobné výbroje a výstroje.

Průvodcovská činnost horská

a) střední vzdělání s maturitní zkouškou a profesní kvalifikace pro horskou průvodcovskou činnost podle zvláštního právního předpisu

Nebo

b) osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a 4 roky praxe v oboru

Živnosti koncesované

- Nejrozumnější doprava
- Provoz střelnic, krematorií...
- Ochrana majetku a osob, detektivní služby
- Provozování cestovní kanceláře
- Výroba a rozvod tepelné energie apod.

Živnosti koncesované

Výroba a úprava kvasného lihu, lihovin a ostatních alkoholických nápojů (s výjimkou piva, ovocných vín, ostatních vín a medoviny a ovocných destilátů získaných pěstitelským pálením) alternativně:

- a) vysokoškolské vzdělání ve studijním programu a studijním oboru zaměřeném na potravinářskou technologii, chemii, zemědělství, farmacii, lékařství nebo veterinární lékařství,
- b) vyšší odborné vzdělání v oboru zaměřeném na potravinářskou technologii, chemii, zemědělství, farmacii nebo veterinární lékařství a 3 roky praxe v oboru,
- c) střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru vzdělání zaměřeném na potravinářskou technologii, chemii, zemědělství, nebo v oboru laborant pro farmaceutickou výrobu a 3 roky praxe v oboru,
- d) osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akr. podle zvláštních právních předpisů, zařízením akreditovaným MŠMT, nebo minist., do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a

Celková roční statistika

Počet ke dni :	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	31.12.1994	31.12.1993	31.12.1992
Celkem platných ŽO	3 660 644	3 645 647	3 556 358	1 595 077	1 263 758	940 334
<i>pro živnosti : koncesované</i>	262 937	248 137	232 298	147 668	124 558	89 312
: <i>vázané</i>	299 786	360 637	346 865	239 092	203 508	164 467
: <i>řemeslné</i>	981 317	964 650	948 230	245 711	224 947	190 517
: <i>volné</i>	2 116 604	2 072 223	2 028 965	962 606	710 745	496 038
ŽO pro fyzické osoby	2 854 598	2 871 189	2 819 905	1 276 164	1 030 631	799 127
ŽO pro právnické osoby	806 046	774 458	736 453	318 913	233 127	141 207
ŽO pro cizince	113 817	111 034	107 255	19 858	8 823	0

Počet podnikajících fyzických osob a živnostenských oprávnění dle pohlaví

Období: 2. čtvrtletí 2018

"ŽO" je živnostenské oprávnění

Pohlaví	Podnikatelé	ŽO
Muži	1288881	1927398
Ženy	729960	952824
v ČR celkem	2018841	2880222

Počet ŽO pro fyzické osoby podle typů živností a dle pohlaví

Typ	Kód	Muži	Ženy	Celkem
Koncese	K	140613	42220	182833
Volná živnost	L	1034298	646448	1680746
Řemeslná živnost	R	650022	152986	803008
Vázaná živnost	V	102465	111170	213635
Celkem	SUM	1927398	952824	2880222

Vznik živnostenského oprávnění

- **živnostenské oprávnění** - je svou povahou subjektivním právem veřejnoprávní povahy
- zákon stanoví **podmínky vzniku a provozování** živnosti (osobní charakteristiky subjektů - FO)
  - podmínky **všeobecné** (absolutní – vždy)
    - plná svéprávnost - lze nahradit
    - bezúhonnost.
  - podmínky **zvláštní** (relativní)
    - odborná nebo jiná způsobilost stanovená zákonem

- Správní poplatek 1 000 Kč

Ohlašovací živnosti

- Volné
  - Netřeba prokázání odborné ani jiné způsobilosti
- Řemeslné
  - Potřebné prokázání odborné způsobilosti, zpravidla vyučením v oboru spojeným se získáním tříleté praxe v oboru
- Vázané
  - Potřebné prokázání složitějších kvalifikačních předpokladů, zpravidla zvláštního oprávnění či osvědčení , event. SŠ či VŠ vzdělání, popř. rekvalifikaci s praxí

Koncesované živnosti

- svou podstatou jde o živnosti složitější, s „většími možnými riziky“
- kladeny vyšší odbornostní a kontrolní požadavky, než u živností ohlašovacích
- ověření jejich splnění je náročnější

Všeobecné podmínky

- **plná svéprávnost**
  - zletilostí, které se nabývá dovršením 18 let před tím
    - přiznáním svéprávnosti (může přiznat soud, alespoň 16 let a podmínky)
    - uzavřením manželství (může povolit soud, alespoň 16 let a důležité důvody)

Počet podnikajících fyzických osob a živnostenských oprávnění dle věkové struktury

Období: 2. čtvrtletí 2018

"ŽO" je živnostenské oprávnění

"FO" je fyzická osoba

Věk	Podnikatelé (FO) - počet	Podnikatelé (FO) - %	Živnosti (FO) - počet	ŽO pro fyzické osoby - %
Skupina <18	11	0,00	12	0,00
Skupina 18-20	4939	0,25	6259	0,22
Skupina 21-25	59325	2,94	78964	2,74
Skupina 26-30	139291	6,90	191038	6,63
Skupina 31-35	179039	8,87	250622	8,70
Skupina 36-40	230614	11,42	329340	11,44
Skupina 41-45	307589	15,24	450726	15,65
Skupina 46-50	255122	12,64	377368	13,10
Skupina 51-55	239556	11,87	353050	12,26
Skupina 56-60	194447	9,63	282331	9,80
Skupina 61-65	179033	8,87	255098	8,86
Skupina 66-70	123232	6,10	169274	5,88
Skupina 71-75	68548	3,40	89944	3,12
Skupina 76-80	25520	1,26	31788	1,10
Skupina 81-85	8605	0,43	10090	0,35
Skupina >85	3970	0,20	4318	0,15
Celkem v ČR	2018841	100,00	2880222	100,00

Všeobecné podmínky

- **Bezúhonnost** (sleduje veřejný zájem)
- nesplňuje
  - osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje,
    - neplatí, pokud se na ni hledí, jako by nebyla odsouzena
- prokazování bezúhonnosti – u občana ČR výpisem z evidence Rejstříku trestů; jiná je situace u zahraničních osob (§ 46 odst. 1 písm. a) a b)

Zvláštní podmínky

- liší se podle toho, zda jde o živnost řemeslnou, vázanou nebo koncesovanou
- odborná a jiná způsobilost (profesní a jiné kvalifikační předpoklady)
  - příloha č. 5 – živnosti, jejichž výkon může být zajištěn jen FO splňujícími stanovenou obornou způsobilost
  - dále zvláštní zákony
- V případě živ. podnikání PO – podmínky musí splňovat tzv. odpovědní zástupci

Překážky provozování živnosti

- skutečnosti, jejichž vznik má za následek znemožnění vzniku živnostenského oprávnění a provozování živnosti (tím doplňují všeobecné a zvláštní podmínky)
- překážky:
  - **Konkurz** - prohlášení konkurzu na majetek podnikatele
  - **Insolvenční řízení** - zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že 1) majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení nebo 2) je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů

V průběhu insolvenčního řízení může podnikatel, na jehož majetek byl prohlášen konkurs, činit úkony související se vznikem, změnou nebo zrušením živnostenského oprávnění, jen s písemným souhlasem insolvenčního správce (obdobně u předběžného opatření v insolvenčním řízení)

Překážky provozování živnosti

■ Překážky

- **Zákaz činnosti** – vyslovený v trestním nebo správním řízení (soud nebo správní orgán) - po dobu trvání tohoto zákazu živnost, do jejíž obsahové náplně tato činnost spadá, nemůže provozovat (živnost v oboru nebo příbuzném oboru)

Jedná-li se o živnost **volnou** - jen na kterou se vztahuje zákaz činnosti.

- **zrušení živnostenského oprávnění** živnostenským úřadem proto, že závažným způsobem porušuje povinnosti stanovené právními předpisy nebo rozhodnutím o udělení koncese (po stanovenou dobu, pak může ohlásit živnost nebo požádat o koncesi)